

"KOVA"
 Savaitinis laikraštis
 Išleista kas penktą dieną Philadelphia, Pa.
 Lietuvių Socialistų
 Sąjunga Amerikoje.
 (Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908)

PRENUMERATA:
 Metams į visas dalis svieto \$2.00.
 Pusmetį \$1.00.
 Apgerstinę kainos an užklauso.

Redaktorius — E. Vidikas.
 Administratorius — V. Yakstis.
 Su viskais reikalais kreipkitės šiuo
 adresu:

"KOVA"
 1815 E. Moyamensing ave.
 Philadelphia, Pa.

KOVA

Organas Lietuvių Socialistų Sąjungos Amerikoje.

"KOVA"
 The Lithuanian weekly
 Published every Friday, Philadelphia, Pa.
 by the
 LITHUANIAN SOCIALIST
 FEDERATION OF AMERICA.
 (Incorporated April 28, 1908)
SUBSCRIPTION RATES:
 In all parts of the world per year \$2.

Editor — E. Vidikas.
 Business Manager — V. Yakstis

Advertising rates on application.
 All communications should be addressed to:

"KOVA"
 1815 E. Moyamensing ave.
 Philadelphia, Pa.

No. 22 TELEFONO No. KEYSTONE MAIN 2955.

PHILADELPHIA, Pa. 29 d. Gegužės (May) 1914 m.

TELEFONO: KEYSTONE MAIN 2958.

Metas X

Sąjunga susivienijo su Soc. Party

LSS. referendumu 755 balsais prieš 696 nutarta susivienyti su Socialist Party'ja. Smulkmeniškos balsavimo pasekmės bus idėta sekančiame numeryje.

Sąjunga užims gana garbingą vietą tarp prisidėjusių prie Socialist Party'jos svetimkalbių socialistų federacijų, bus trečia pagal didumą: finų soc. federacija turi 14,475 narius, vokiečių soc. federacija 5,172, o mūsų Sąjunga — apie 3,500; žydų feder. 2,175, pietinių slavų 1,883,

Colorados moteris apsako milicijos ir kitų žmogžudžių barbariškus darbus

Šaudė į mielaširdystės seserį
 DIVYRISKI GRAIKŲ TIKASO DARBAI.

BURŽUAZIŠKOS MOTERIS DŽIAUGIASI IŠ STRAIKERIŲ ŽUDYMO.

Nev York. Dvi moteris iš Colorados straiko vietos: P. Jolly'ienė, nursė-mielaširdystės sesuo, ir Thomas'ienė, straikerio žmona, išpaskojo bausius Colorados straikerių nuotikius, vaizdingiausiai nupiešdamos buvėliškų milicijos ir kompanijų sargų darbus.

Jolly'ienė pasakojo, kad milicija taikė savo šuvis tiesiog į raudonąjį kryžį, kuris buvo ant jos uniformos, kada jinai gelbėjo sužeistus mainerius. Ji apsakė straikerių komandiero graiko Tiko didelį didvyriškumą: kad jis su keliais savo pasekėjais atėmė iš milicijos mašininių šautuvų; kad jis su keturiais tiketai savo draugais atmušė 50 milicistų užpuolimą. Bet kada jis ėmė prašyti milicijos, kad neždūtų mažų vaikų, kuriuos jis apėmė išgelbėti iš milicijos padegtų straikerių sėtras, — tai jį milicija nutvėrė ir barbariškiausiu budu nužudė.

Jolly'ienė po tam, kaip buvo sudeginta straikerių kolonija ir nužudytas Tikas, girdėjo šitokį per telefoną pasikalbėjimą tarp kasyklų administratoriaus pačios Cameronienės ir tarp kompanijinio daktaro Curry pačios.

Pirmoji sakė:

Jie užmušė senį Džimą Fiאלא ir Graiką Lujį (t. y. Tiką) praictą naktį, — sako Cameronienė.

— Taip, tai taip; ir jie sudegino tą purviną sėtrų koloniją ir 28 vaikpalaikius, — atsako daktarienė.

— O, argi tai ne puiku? — pasidžiaugia Cameronienė.

RUSIJA.

RUSIJOS DARBININKŲ SPAUDOS SUKAKTUVĖS.
 Rusijos darbininkai iškilmingai atšventė savo spaudos dvi-metines sukaktuves. Peterburge Lesnero, Putilovo ir daugelio kitų didžiųjų dirbtuvių darbininkai davė savo vienos dienos uždarbį parėmimui socialistiškų darbininkiškų laikraščių. Beveik visų šalių socialistų organizacijos tą dieną prisuntė savo pasveikinimus Rusijos darbininkų laikraščiams.

Tą dieną viename tik Peterburge darbininkai išpirkė 75,000 savo laikraščio "Put' Pravdy". "Sjev. Robočaja Gazeta" buvo konfiskuota. "Put' Pravdy" nubausta 300 rubliais pabaudos ir jos redaktorius patraukta teisman.

New Haven geležinkelio skandalai išplaukia viršun

Tarpvalstijinė Vaizbos Komisija tyrinėja New Haven geležinkelio suktybes.

Geležinkelis randasi išimtinioj Morgan'o ir Rockefeller'o kontrolėj. Jokis kitas geležinkelis Amerikoje nėra atsizymėjęs tokiais niekšystėmis, kaip New Haven geležinkelis. Ant jokio kito geležinkelio nebuvo užmušta tiek daug keliauninkų ir darbininkų. Pastaraisiais metais tas geležinkelis pasizymėjo tokia daugybe nelaimingų atsitikimų, kad žmonės pradėjo tiesiog bijotis juomi važiuoti.

Ant galo, ir valdžia liko priversta įsikisti į to geležinkelio valdymą ir kriminališką tvarką.

Dabar Tarpvalstijinė Vaizbos Komisija Washington'e kamantinėja to geležinkelio prezidentą Mellen'ą apie geležinkelio administraciją ir visą politiką. Mellen'as, norėdamas išnešti savo kailį nuo bausmės, atvirai liudija, kad New Haven geležinkelis išmokėjo milijonus dolerių papirkimui politikierių, išdavė šimtus tukstančių dolerių išrinkimui sau patinkamų valdininkų; vieno Roosevelt'o išrinkimui prezidentu ant republikonų tiketo davė 50 tukstančių dolerių, bet su išlyga, kad Rooseveltas padarys tulas malones tam geležinkelii. Na, išrinktas Rooseveltas ištikro padėjo geležinkelii jojo suktybėse.

Mellen liudija, kad New Haven geležinkelis, norėdamas įgyti Naujosios Anglijos geležinkelių monopoliją, tankiai net dvigubai mokėjo už jų akcijas. Savo milžiniškais kyšiais visų partijų politikieriams ir permokėjimu už akcijas geležinkelio valdyba labai skriaudė biednesniuosiūs savo akcionierius; savo bandymais įgyti Naujosios Anglijos geležinkelių monopoliją prasižengė prieš Sherman'o prieš-trustinį įstatymą; netaisydama geležinkelio, valdyba buvo priezascia daugelio nelaimingų atsitikimų, kuriuose žuvo šimtai žmonių, žymi gi dalis tų nelaimių paėjo iš to, kad kompanija laikė tuos pačius darbininkus darbe po kelioliką valandų dienou be jokio pasilsio.

New Haven geležinkelis kaltas dar daugelio kitų šlykščių darbų, kurie nespėjo ligšiol išieiti aikštės valdiškame tyrinėjime.

Bet ir visi kiti šios šalies geležinkeliai yra panašūs į New Haveno. Visi jie papirkinėja politikierius. Visi prigulincina netaiso geležinkelių; visi perilgai laiko darbininkus darbe, ir tuomi juos perdaug nuvargina ir stato pavojun gyvastį darbininkų ir keliauninkų; ant kiekvieno geležinkelio kasmet žuva šimtai, o net ir tukstantiai darbininkų ir pasazierių.

Ir tas šiame surėdyme labai naturališka. Mat, geležinkeliai dabar yra užlaikomi ne kam kitam, kaip tik traukimui pelno iš žmonių, ir pelnas reikalauja visų tų nelaimių, visų suktybių, visų politiškų nešvarumų.

Socialistų partija nuo seniai reikalauja, kad geležinkeliai būtų paimti valstijos nuosavybėn. Tas nors keliaujančią publiką ir geležinkelių darbininkus daugiau apsaugotų ir užtikrintų geresnės darbo ir keliamo sąlygas. Tat ateinančiuose rinkimuose socialistai privalo vesti smarkią agitaciją, kad judaugiausiai išrinkus kongresan savo atstovų, kurie galėtų pradėti darbuotis, tarp ko kito, ir parėmimui geležinkelių iš privatistų rankų į valdžios rankas. A. K. D.

NEGALI NĖ SUSKAITYT NUZUDYTŲ ŽMONIŲ.

Vera Cruz. Buvęs Huertos vidaus dalykų ministeris Urrutia sako, kad jis tiek daug žmonių nubaudė mirčia pagal Huertos paliepimą, jog jis negali pasakyti nė tikros skaitlinės.

REVOLIUCIJA ALBANIJOS.

Albanijoje naujas sukilimas. Vokiečių primestas albanams kunigaikštis Wied pabėgo iš palociaus ir pasislėpė kariškame laive.

16 ŽUVO AUDROJE.

El Paso, Tex. Didžioje audroje užmušta 16 ypatų ir sunaikinta už daug milijonų dolerių turto.

25 NUSKENDO SU LAIVU.

Halifax, N. S. Audroje liko sudaužytas laivas "Halifax" ir su juomi žuvo 25 žmonės.

DARBO BIURAI — PROSTITUCIJOS TURGAVIETĖ.

New York. Kalėjimo reformų komisija atrado, kad daugybė merginų, įieškančių užsiėmimo per darbo biurus, esti, atiduodama į paleistuvystės namus.

FORD VANDENIU GINASI NUO DARBININKŲ.

Detroit, Mich. Garsusis "labdarys" automobilii išdirbėjas Ford, kuris buvo ketinęs padalinti darbininkams \$10,000,000, kasdieną atleidžia po 200 darbininkų. O ateinančius prašyti darbo įsakė nuvaikyti vandens čirškynę.

PLIENO TRUSTAS APSUKO VALDŽIĄ.

Suvienytų Valstijų valdžia rengiasi patraukti tieson Plieno trustą už pardavinėjimą valdžiai netikusio plieno statymui Panamos kanalo.

SUGRIJĘS IŠ PIETŲ AMERIKOS ROOSEVELTAS SAKO, NEKANDIDATUOSIĄS Į NEW YORKO GUBERNATORIUS.

Anglijos parlamento atstovų butas nutarė duot Airijai savyvaldą. Jeigu tik karalius pasirašys, tai bus įstatymu. Ulsteriečiai ginkluojasi sukiliman prieš Airijos savyvaldą.

DELEGATAI TARPTAUTININ SOC. KONGRESAN.

Visuotinu Socialist Party balsavimu išrinkta į Tarptautinį Soc. Kongresą Viennoj sekanti socialistai: V. Bergeris, E. Seidelis, Charles Edward Russel, George R. Kirkpatrick, Oscar Ameringer.

MORRIS HILLQUIT IŠRINKTAS TARP-TAUTINIŲ SEKRETORIUM.

Morris Hillquit išrinktas tarptautiniu sekretorium.

TEISEJAS LINDSEY — COLORADO STRAIKERIŲ UŽTAREJAS.

Teisėjas Lindsey iš Colorados drauge su dviem moterim iš tenaitinio straiko vietos buvo pas Suv. Valstijų prezidentą ir nupiešė tenaitines darbininkų zudynes. Prezidentas, girdė, labiau susirupinęs Colorado padėjimu, negu kare su Meksiko. Lindsey prašė, kad prezidentas neatšauktų iš straiko apskričio kariumenės, nes milicija ten vėl sukeltų skerdynes.

\$6,000,000 — KARĖS LĖŠOS.

Amerikos karė prieš Meksiką ligišiol jau lėšavo \$6,500,000.

MOTERIS SVETIMKALBIŲ SOC. FEDERACIJOSE.

Socialist Party sekretoriaus raportas Nacionalio Komiteto suvažiavimui parodė, kad finų soc. federacijoj yra 33 procentai moterų; skandinavų skyriuj — 15 proc. moterų, vokiečių soc. federacijoj — 15 proc.; ungarių skyriuje — 20 proc.; čekų, lenkų ir žydų skyriuose po 10 proc.

MEKSIKOS REVOLIUCIJONIERIAI NEDALYVAUJA TARYBOSE.

Meksikos sukilėlių vadai Carranza ir Villa nesuicnia pasuuntinių į Niagara Falls taikos konferenciją, laikomą padarymui sutarties tarp Suvienytų Valstijų ir Meksikos.

SUFRAGISTĖS SUPJAUSTĖ DAUG BRANGIŲ PAVEIKSLŲ.

Londono sufragistės Nacionalj Galerijoj supjaustė kelis brangius paveikslus, keršydamos už suareštavimą 60 sufragistų, kurios buvo pakėlusios truksmą prieš Anglijos karalių, kada tas atėjo į karališkos operos teatrą.

PROGRESIVIŠKA BAZNYČIA.

Oklahoma City, Okla. Pietinių Metodistų bažnyčia savo konferencijoj nutarė kovoti už sutrumpinimą darbininkams darbo dienos ir už pakėlimą jiems algos.

ANGLIJOS PARLAMENTO ATSTOVŲ BUTAS NUTARĖ DUOT AIRIJAI SAVYVALDĄ.

Anglijos parlamento atstovų butas nutarė duot Airijai savyvaldą. Jeigu tik karalius pasirašys, tai bus įstatymu. Ulsteriečiai ginkluojasi sukiliman prieš Airijos savyvaldą.

10,000 DARBININKŲ STRAIKAS.

Bachmut. Straikuoja 10,000 Ruso-Belgų metalo dirbtuvės darbininkų, reikalaudami ekonominių pagerinimų.

STRAIKAS DELEI DUMOS ATSTOVO AREŠTAVIMO.

Peterburge straikuoja daug darbininkų, protestuodami prieš patraukimą teisman Dumos atstovo Čheidze.

TOLSTOJAUS VEIKALŲ LEIDIMAS — PIKTAZODŽIAVIMAS PRIEŠ DIEVĄ.

Peterburge buvo teisiamas Sudkovskis už piktažodžiamą prieš dievą. Piktažodžiamas buvęs papildytas tuomi, kad jis išleido L. Tolstojaus knygą "Pragaro atnaujėjimas". Sudkovskis išteisintas, bet jo išleista knyga nutarta sudeginti.

20,000 STRAIKAS 1 GEG.

Varšuvoj straikuoja 20,000 darbininkų, mirdami 1-mąją Gegužės; daugelyj vietų iškabino raudonas vėliavas.

RYTAI PASIPIKTIŅĖ.

Šiomis prakalbomis buvo didžiai sujudinta publika. Pasipiktinimo dvasia prieš kapitalistų

HILLQUITAS SUVARE GOMPERSĄ | OŽIO RAGA

New Yorke eina posėdžiai Suvienytų Valstijų Komisijos dėlei Indusarijinių santykių. Socialistų atstovu orieš tą komisiją yra drg. Morris Hillquit, kuris savo klausimais labai suvargino "dėdę" Gompersą, Amerikos Darbo Federacijos prezidentą.

Savo patarime minėtai komisijai Hillquit nurodė, kad kol nebus paimti visuomenės savastin didieji išdirbystės ir susinėjimo įrankiai, tol nebus ramumo iš darbininkų pusės. Tat reikia tuos įrankius suvisuomeninti.

Gompers gi negalėjo išgalvoti jokio patarimo.

Iš užduotų Gompersui Hillquito klausimų ir Gomperso atsakymų pasirodė, kad Gompersas yra priešas įstatymo, sutrumpinančio darbo dieną iki 8 valandų suaugusiems vyriškiams darbininkams.

Gompers išsitarė, kad jis yra priešingas įstatymui, kuris nustatyty, kiek mažų-mažiausiai turi but mokama darbininkams.

Vieną sykį Hillquit ju užklausė, ar jis rokuoja teisingu uždabriu tai, kad turtuoliai prisiperka visokiose pramonės akcijų, o paskui ant tų akcijų ima pelną, patįs nieko nedirbdami.

Gompers atsakė, jog jeigu pramonė teisinga, tai ir pelnas iš jos akcijų teisingas.

Paskui po eilei visokių kitų klausimų Hillquitas privertė Gompersą pripažinti, kad akcionierių pelnas pačina iš darbininkų skriaudos. Čia vėl Hillquitas uždavė klausimą, ar teisingas tokių akcionierių pelnas, ir Gompers atsakė, kad neteisingas. Iš Gomperso prieštaravimų sau pačiam visa publika gavo gardžiai pasijuokti.

Gompers gi pradėjo vadinti socialistus svajotojais, o ne praktiškais darbininkų veikėjais ir skūstis, buk socialistai arda Darbo Federacijos veikimą. Žinoma, Gompersui buvo tinkamai į tą atsakyta.

Gabiai statomais klausimais Hillquitas privėdė Gompersą prie to, kad šis pripažino, jog socialistų ir unijinių darbininkų reikalavimai yra beveik tie patįs. Bet Gompers tuoj susigrėbė ir pasakė, kad socialistai pasivogę Darbo Federacijos reikalavimus ir įsidėję juos savon platformon.

Byvo juoko, kada Gompers išpradžių tvirtino, kad tik moraliskai įtekme galima priversti darbdavius nusilenkti darbininkų reikalavimams, bet paskui žingsnis po žingsniu buvo priverstas pripažinti, jog tiktai per kovą darbininkai gali laimėti geresnę algą ir žmoniškesnes darbo sąlygas.

KĄ VEIKE NACIONALIO SOC. PARTY KOMITETO SUSIRINKIMAS

Ne tik pas mus, lietuvius socialistus, eina klausimas apie privatiškai leidžiamus socialistiškus laikraščius. Tuo klausimu gyvai užslėmė ir Nacionalis Socialist Party Komitetas pastarajame savo suvažiavime. Buvo karštų ginčų. Vieni darodinėjo, kad privatiški socialistų laikraščiai silpnina partiją; kiti — kad tie laikraščiai labai daug gero padarė socialistų judėjimui ir partijai. Vieni reikalavo, kad Socialist Partija įsisteigtų tvirtą savo locną spaudą; kiti išvadžiojo, kad locna partijos spauda duoty per daug galės stovintiems arti partijos laikraščiams žmonėms: redaktoriui, Pildomamjam Komitetui, sekretoriui ir tt. Prieš locnų partijos laikraščių steigimą stovėjo V. Bergeris, buvęs kongresmanas; Lunn, buvęs Scenectady, N. Y., majon-

ras; Goebel, buvęs Soc. Party sekretorius, ir keli kiti žymūs Nacionalio Komiteto nariai. Didžiausiu locnų partijos laikraščių šalininku buvo Morris Hillquit, kuris pabrėžė, kad visų Europos šalių socialistų partijos nuo pat savo pradžios buvo priešingos privatiškam leidimui socialistų laikraščių; jis nepagyre ir privatiškų laikraščių papročio leisti savus kalbėtojus.

Pagalios 45 balsais prieš 10 nutarta leisti partijos savaitinį laikraštį vieton dabar leidžiamų partijos pranešimų-buletino The Party Builder.

Didžiama Nacionalio Komiteto narių paaiškina, kad partija steigiasi savo laikraštį ne tam, kad užkenkus dabar einantiems socialistų laikraščiams, bet tik tam, kad turėjus savo nuosavą organą, kuriame liuosai ir pilnai galima butų išreikšti partijos mintis ir apkalbėti partijos reikalus.

Steigimas kooperatiškai leidžiamų socialistų laikraščių rimtai apkalbėta ir, matyt, didžiama Nacionalio Komiteto narių tokiam darbui pritarė; bet dar pavėdė dalyką ištirti tam tikrai komisijai.

Be to, Nacionalio Komiteto suvažiavimas atliko bei užbrėžė atlikimui sekančius daiktus:

Pavėdė Pildomamjam Komitetui padaryti planus įsteigimui nuosavų partijos namų.

Apsvarstė Colorados straiką.

Padarė planus vedimui ateinančio rudens rinkiminės kovos išrinkimui socialistų kongresmanų; apsvartė budus gavimui tam reikalingų lėšų, paskyrė tam tyčia komitetą.

Apkalbėjo, kaip pagerinus partijos leidžiamą literaturą, knygas, brošiūres, lapelius, atsisaukimus; apsvartė, kaip paskėmingiau tai paskleisti tarp žmonių.

Paskyrė komitetą sutaikymui soc. frakcijų Washington valst.

Apsvarstė budus, kokiais galima butų jaunųjų socialistų organizacijas padaryti neatimtinomis partijos dalimis.

Priėmė rezolucijas kas del karės su Meksiko, kas del kovos už žodžio laisvę Seattle, Wash., ir West Virginijoj.

Išrinko delegatus į ateinantį Tarptautinį Socialistų Kongresą Viennoj ir įdavė jiems instrukcijas, o taipgi ir patarimus tarptautiniam socialistų sekretoriui.

Nutarė pagaminti tinkamos literatūros skleidimui pietinėse valstijose ir kiek galint duoti pagelbos dar silpnam socialistų judėjimui pietuose.

Nubalsavo, kad svetimkalbių federacijų vertėjai-sekretoriai turėtų vieną savo atstovą Nacionalio komiteto susirinkimuose, apart to, kad sekretoriai dalyvauja rišime klausimų, kurie liečia jų organizacijas.

Paskyrė komitetą ištyrimui svaiginančiųjų gerimų klausimu.

Paliko veikti toliau dar sekančius komitetus, paskirtus pastarojo partijos suvažiavimo: kooperacijų, ateivystės, pinigų sistemos, apšvietos, komisijinės valdymo formos ir žemdirbystės.

Visi šitie Nacionalio Komiteto užbrėžti ir nuveikti darbai parodo, kad socialistų veikimas pradeda šioj šalyj apimti labai platų gyvenimo lauką. Šis Sac. Komiteto susirinkimas savo tvarka ir darbu viršijo visus kitus kada-nors pirma buvusius.

A. K. D.—ys.

LIETUVIAI JAU 500 METŲ KAIP ESA SOCIALISTAI.

Jurgis Spurgis "Lietuvoje" sako, kad lietuviai jau 500 metų atgal buvo socialistai, nes mūsų ties Žalgiriu vartojo raudoną vėliavą.

Jeigu taip, t: galime laukti, kad tautininkai ant lietuvių vėliavos uždės ir socialistų obalsį: "Visų šalių darbininkai, vie-

Moteru Skyrius.

KODEL DAUGUMA MOTERŲ IR MERGINŲ I KIEKVIENĄ DALYKĄ ŽIURI TIK JUOKAIS.

Mes, moterjs ir merginos, rodos, taip lygiai dirbam ir vargsiam, kaip ir vyrai darbininkai. Bet kodėl mums išrodo nereikalinga draugijų, organizavimas nė L. S. Sąjunga? Mums nerupi nė unijos nė kova su kapitalizmu, nė kitais išnaudotojais mūsų spēkų. Bet mums reikalinga taip lygiai kovot, kaip ir vyrams, tai kodėl dauguma mūsų sesučių miegame, tylim ir į viską šaltai žiurim? Mums juokai iš visko, mes tik juoktis temokame, mes nieko nesirupinam ateičia. Dabar juokiamės, o kaip paupolam į nelaimės, vargus, tai tada verkiam. Tai mes tik juoktis ir verkt težinome.

Tankiai tenka, matyt mūsų merginas ir moteris, kurios jau dalyvauja teatrų lošime, dainuoti lavinasi ir jau netaip bijosi kunigijos žadamų bausmių. Bet jeigu kas tik pakalbina jas stot į kokias pirmėiviškas draugijas ar L. S. S., tai tik pasileidžia juokais. Rodos, kad tas jom visai nereikalinga ir nerupi. O ką jau besakyti apie mūsų sesutes, kurios dar tebemiega po kunigėlių skvernais.

Mes esame laikomos nuo senovės už juokingą sutvėrimą, už žaislą. Mes prie to perdaug pripratome ir laikomės senovės. Jeigu mus kas paragino, prisidėt prie kokios naudingos organizacijos ar užsirašyt laikraštį, tai mes tuoj teisinamės, kad barsis tėvas, brolis ar mylimasis arba vyras, reikia jų pirmiau pasiklaust ir tt. Bet pažiurėkim į mūsų vyrus, ar jie bėgioja ir klausinėja savo motinų, seserų ir savo mylimųjų. Jie patėmiu, kas yra reikalinga ir naudinga, ir ten prisideda. Kam mes vyrams brukam tas vadeles, kad mus senoviskai valdytų?

Jau tas perilgai tęsėsi. Dabar užstojo nauja gadynė, ir mes turime nusikratyt senovės nežinystę, senus kvailumus ir nors kartą, but žmonėms. Man teko patėmyt, kad vaikas išmilylė meringą, tai atsivedęs prirašo prie kokios draugystės ar Sąjungos. Bet kaip tik jinai išteję, tai jau nereikia daugiau nieko. Turi kuom išsitiesint, kad per vaikus negali prigulėt prie draugijų, per vaikus negali laikraščio pasiskaityt ir tt.

As gerai persitikrinau, kad tokių senoviskų motinų, kurios į viską žiuri per miglas, iš visko tik juokiasi, kas yra gera ir naudinga, kad tokių dukterj nė kiek nepasimokina gyvenimo, nė patėmija nelaimingo motinos buvio, nesutikimų, barnių ir girtuoklystės šeimyniskame gyvenime. Kaip tik paauga į 16 ar 17 metų, tuoj ir išteka, nežiurdamos, kokio budo vaikas, bile tik gražus tuom laik. O už kokių poros metų tai verkia-dejuoja, motinai skundžiasi, kad esanti nelaiminga, sakydama: Kokis mano gyvenimas, kokis mano gyvenimas ir tt. O motina pataria melstis ir dievo prašyt kantrybės, kad galėtų perkęst vargus. Tai ir viskas, o kitokios rodos jau nėra.

Jeigu mes norime susilaukt geresnės ateities, kad ne sau, tai nors vaikas, nelaukim, kad vyrai prasinėtų mus prisidėt prie draugijų ir melstų, kad skaitytume laikraščius, bet mes juos kvieskime prie viso to. Mes visada, turėtume geresnį pasisekimą, juos pritraukt prie gero, ne-gu jie mus.

Meringų priderystė su tais vaikinais nedraugauti, kurie neskaito laikraščių, knygy; niekur nedalyvaust su tais, kurie nepriklauso prie pirmėiviškų draugijų ir panašiai. O vaikinai turėtų šalintis tokių meringų, kurios bijosi apšvietos, nors jos

butų ir gražiausios. Žinoma, merginos but priverstos eiti naujos gadynės takeliu ir pamylėt apšvieta. O kitaip jos negautų geresnio vaikino; gautų kaip tik kokį tamsunėlį ar girtuoklį arba turėtų įjėskotis pas kunigėlius už gaspadienes.

Man regis, kad tik mes, moterjs ir merginos, pradėtume kartoti veikt, doruose viešuose darbuose visur dalyvaust, tai viskas greit eitų, nes nebūtų kam

Sąjungietė.

PASIKALBĖJIMAS DĖDES SU POVILU

— Gerą dieną, dėde.

— Nelabai gera, Povyl.

— Kodėl?

— Trečias mėnuo, kai jieškau darbo ir negaliu gaut. Nueini — prie šapos stovi simtai bedarbių, negali nė prie vartų prisigrust. Kaip tu, Povyl, mislįji, delko kumpanai sumažino darba? Man saliunkyperis sakė, dėlto, kad dimokratų valdžia liko išrinkta.

— Kaip tai?

— Nugi, mat, publikonai kumpanai supuko ant žmonių už išrinkimą dimokratų ir uždarė šapas, kad tuomi atkeršyti žmonėms ir dimokratų partijai. Ačiu tam dabar mes turime dvėsti badu.

Tarp republikonų ir demokratų panašaus keršto negali but, nes tai yra vieni ir tie patįs ponai, kurie gyvena iš darbo žmonių truso; antra, toks kerštas butų ir betikslis, nes republikonai, sustabdydami savo išdirbystę, sumažintų sau pelną, o silpnesniejie jų galėtų ir visai subankrutyt; tuo gi tarpu pas demokratus išdirbystė padidėtų, nes jie turėtų pagaminti ir tas prekes, kurias republikonų dirbtuvėse išdirbinėjo; demokratai leistų fabriikas, kiek tik įstengia, ir pelną turėtų kuo-geriausiaj. Tokiu budu republikonų kerštas išeitų jiems patiems ant blogo, o demokratams ant gero. Panašias nesąmones gal galėtum padaryt dėdė arba tas dėdės saliunkyperis, o ne gudrus republikonų ar demokratų politikieriai.

Liežuvi, tu, Povyl, turi gerą, nukalbi neprasčiau už mūsų prabaščių, ale vistiek esi melagis.

— Kame dalykas?

— Tu visados sakydavais, kad užtariaš darbininkus, o dabar mane, darbininką, išpeizavai, išvadinaiš nesąmoningū; dimokratų su publikonais išaugstinai gudruoliais, o apie bedarbėms priežastį visai užtylejai.

— Nėra man reikalo nieko nė augštint nė žemint, as tik nurodziau dėdės klaidingą nuomonę, o dabar, kad nori, pasakysiu ir apie bedarbėms priežastį.

— Nė tu, dėde, nė as, nė kiti darbininkai, pavieniai reikalaudami, nė darbo valandų, nesutrupins, nė kitų palengvinių negys, bet tą jie gali lengvai atsiekti, susivieniję į darbinikišką organizaciją.

— O as sakau, Povyl, kad dulkę prieš vėją neatpuisi.

— Klysti, dėde. Darbininkai tai yra vėjas, o jų išnaudotojai tai yra dulkę, nes darbininkų yra milijonai, o išnaudotojų mažai saujalė. Ir kur tik darbininkai susivienija, visur savo skriaudėjus suvaldo; taip jie sutrupino sostą Činijos carui, isivijo Portugalijos karalių, nuvertė nuoosto Turkijos sultaną. Taigi, jeigu jie įstengs sutrupinti sostus ir nuverti nuo jų savo prispaudėjus, tai jie gali išsikvoti ir geresnes gyvenimo sąlygas, nes vienybėje jų yra galybė.

— Tai kaip mes galime padaryt tą vienybę?

— Prisidedant prie darbinikiškų organizacijų.

— O kokios tos yra darbinikiškos gornizacijos?

— Jos yra dviejų rūšių: viena politiška, o antra ekonomiška.

— Nu, tai kodėl atsiranda bedarbė?

— Todėl, kad darbininkai perilgai ir persunkiai dirba.

— Kaip tas gali but?

— Ogi štai kaip. Kada darbai eina gerai, tai tada dirba po 10-12 valandų paroj, ir vis bosas prisispyręs: "oriap, oriap", o kai prekių pasidaro perdaug, pripildo "vėrauzės"-sankrovos, tai apreiskia: "boys, no more job, going home", ir mes turime bedarbę. Ir nežiurint, katra tų partijų valdytų šalį, demokratai ar republikonai, kaip tiktai prekių pasidaro perdaug, žmonės nebespėja jų išpirkti, jos pradeda puti, rudyti, išdirbystė turi sustabdyt. Taip 8 metai atgal prie republikonų administracijos da didesnė buvo bedarbė, kaip dabar, ir žmonės kelerius metus badovas, pakol prekių perviršį išpirko.

— Jes, tas gal but, kad bedarbė atsiranda nuo daugumo tavorų, ba ir mumis kai atleido iš krėšlinės, bosas sakė, kad vėrauzė pilna ir nebeturi ordelių, ale ką tu žmogus padarysi, kad mašinos greit eina, ir trumpu laiku daug tavorų pridriba.

— Kad mašinos greit eina, tas yra gerai: jos paskubina darbo našumą.

— Tai kaip gi bedarbę prashint?

— As dėdei sakiau, kad reikia darbo valandos sutrumpint.

— Niekus, Povyl, kalbi. Kaip tu, biednas žmogus, gali sutrumpint darbo valandas? Ar nuo mūsų tas priguli?

— Nė tu, dėde, nė as, nė kiti darbininkai, pavieniai reikalaudami, nė darbo valandų, nesutrupins, nė kitų palengvinių negys, bet tą jie gali lengvai atsiekti, susivieniję į darbinikišką organizaciją.

— O as sakau, Povyl, kad dulkę prieš vėją neatpuisi.

— Klysti, dėde. Darbininkai tai yra vėjas, o jų išnaudotojai tai yra dulkę, nes darbininkų yra milijonai, o išnaudotojų mažai saujalė. Ir kur tik darbininkai susivienija, visur savo skriaudėjus suvaldo; taip jie sutrupino sostą Činijos carui, isivijo Portugalijos karalių, nuvertė nuoosto Turkijos sultaną. Taigi, jeigu jie įstengs sutrupinti sostus ir nuverti nuo jų savo prispaudėjus, tai jie gali išsikvoti ir geresnes gyvenimo sąlygas, nes vienybėje jų yra galybė.

— Tai kaip mes galime padaryt tą vienybę?

— Prisidedant prie darbinikiškų organizacijų.

— O kokios tos yra darbinikiškos gornizacijos?

— Jos yra dviejų rūšių: viena politiška, o antra ekonomiška.

— Tfu, kad tave perkunai su tokiu aiškumu!

— Ko tu, dėde, perkunuoji?

— O kam tu man, senam žmogui, apie lytiškus dalykus kalbi?

— Apie kokius lytiškus dalykus?

— Nugi tu sakai, kad reikia prisidėt prie lytiškų gornizacijų. Jums, Povyl, jauniems, tai kas kita priklausyt prie lytiškų gornizacijų, ir as, kai jaunas buvau, apsilankydavau ant tokių gornizacijų, o dabar šėtadėsimt metų varau, tai nebelaiskas, bo ir mergos brokys.

— Ha, ha, ha!

— Ko tu juokies?

— Kaipgi nesisjuoksi, kad dėdė pats išsimislį balabaikas ir pats užtai spjaudais ir perkunuoji.

— Argi ne tu, Povyl, šakėi?

— As sakiau, bet ne lytiškas, o tik politiškas, ir ne gornizacija, o organizacija.

— Su tokiais jusų, Povyl, žodžiais, galima ir liežuvi nusi-lauzt, bet paaiškink, ką jie značia.

— Nu, tai klausyk. Politiška darbininkų organizacija yra socialistų partija, kuri per savo atstovus kongrese ir miestų valdybose padeda darbininkams iškovot geresnes gyvenimo sąlygas toj valandoj, o ateityj jos užduotis yra visai panaikint šią samdymo sistemą ir vieton jos įsteigti socializmo tvarką, kurioj butų užtikrinta priklausomybė darbo vaišų jų pagaminatojams. Ekonomiškos gi organizacijos yra unijos, kurios per straikus iškovoja trumpesnes darbo valandas ir didesnį užmokestį.

— Jes, Povyl, tas gal but ir teisybė, kad vienybė darbininkams išaina ant naudos, bo man kartą teko dirbti prie muro be unijos; mes dirbome 10 val. ir gavom tik 2 dol. į dieną, o šalės mūsų dirbo unijistai taip-pat prie muro, jie dirbo tik 8 val. ir gaudavo 2 dol. 50c į dieną.

— Taip, dėde, jeigu tik tēmytum gyvenimo apsiereikimus, tai pastebėtum, kad darbininkai tik susivieniję gali iškovoti trumpesnes darbo valandas ir didesnį užmokestį.

— Na, o juk, Povyl, sutrumpinus darbo valandas, ir bedarbių nebutų, bo daugiau žmonių imtų prie darbo.

— Pats supranti.

— Povyl, prirašyk tu mane prie cicilistų. As nors ant amžiaus galo stosiu kovot už teisybę.

V. Raudzevičius.

SUFRAGISTĖS APIPILA KARALIUS PROKLAMACIJOMS.

Londono sufragistės pridirbo nemalonumo Anglijos karaliui, karalienei ir Danijos karaliui su karaliene, kuriuodu svečiavosi pas Anglijos karalių.

Karaliai su visu pasiputimu atėjo į Royal Opera. Sufragistės tuoj išaugsto emė berti ant Anglijos karaliaus proklamacijos, kuriose nusiskundė, kad jo viespatystėje beteisės moterjs nankinamos. Išgirdo karaliai ir nemaloniu teisybės žodelių.

VOKIEČIAI PROTESTUOJA UŽ ALŲ IR DEGTINĘ.

Vokiečių Susivienijimo Amerikoj vietinės kuopos parengė didelę Academy of Music sveatinėje protesto susirinkimą, kuriame protestavo priešais užmanymą panaikinti svaiginamų gerimų išdirbimą ir pardavinėjimą Pensylvanijoj.

NUSISOVĖ AMERIKOS KONSULAS.

Harbin, Mandžurija. Nusišovė Suvienytų Valstijų konsulas S. P. Warner delei ligos, kurią jis nesitikejo išsigydyti.

Kam nekiname Sąjungos darbuolius?

Vienas "Laisvės" bendradarbis labai įžaidžiančiu tonu atsiliepė apie drgg. Tuinilą ir Pr. Svotelį, kuriu VI Rajono konferencijoje darė užmetimus privatiškiems liet. soc. laikraščiams. Minėtas "Laisvės" bendradarbis pavadina Tuinilą žmogumi su didele gerkle, o Svoteliumi — iš šio ne iš to primena "negramotumą", pašiepa jo reikalavimą, kad "Kova" atlygintų jam už raštus ir pagalios išsireiškia taip, lyg "Kova" ims dėti vieno tik drg. Svotelio raštus ir pavirs niekam netikusiu laikraščiu.

Nežinome, kokioj formoj drgg. Tuinilą ir Svotelis kalbėjo konferencijoje apie privatiškus soc. laikraščius. Bet vistik labai negražu socialistui ir soc. laikraščio bendradarbiui taip kolioti ir žeminti tokius veiklius sąjungiečius ir pavyzdingus socialistus, kokiais yra drgg. Svotelis ir Tuinila.

"Laisvės" bendradarbis tokia savo kalba atliko "Laisvei" meškišką patarnavimą: norėdamas padaryti gerą, padarė blogą.

Be to, tegul "L." bendradarbis nelaužo sau galvos apie "Kovos" raštų pasirinkimą, o vieton to tegul apsižiuri, kad nebruktų kur daugiau tokių "perlų", kaip iškiliojimas drg. Svotelio ir Tuinilos. Ir "Kova" velija, kad ne vienas socialistų laikraštis daugias nedėtų tokios "literatūros" apie geros valios socialistus ir darbuolius sąjungiečius.

Drg. Svotelis, vienas gabiųjų VI Raj. organizatorių, iškeliavo į Vokietiją. Gal iš dalies jį prie to pastumdėjo ir musų visokių "kritikų" šurkštumai. Gaila, kad dar neismokome guodoti draugus, kurie socialistiškai darban deda visą savo sielą.

"Kova" stengsis apginti neteisingai užpuolamus draugus.
"Kovos" Red.

Ne aukų, bet darbo

Aukos gausiai plaukia bylai su Ignuku, kuris tąso mus po teismus, ir širdingai ačiū tiems draugams, kurie jau aukavę po savo gana sunkiai uždirbtą centą.

Nes žinome, kad tokios bedarbės laikuose sunku surasti atliekamas centas darbininko kišeniuje, todėl ir nešaukiame tiek aukų, kiek darbo.

Mes išleidome tam tikrus laiškus rinkti "Kovai" prenumeratas. Laiškai surėdyti taip, kad ir mažiausiai mokytas draugas gali užrašyti "Kovą" ir lengviausiu būdu gali prisiųsti mums pinigų.

Tokiu būdu gauti pinigai bus padalinti šiaip: pusė eis į "Kovos" išdą, o pusė tai nelemtai bylai ir Preso Fondui.

Dabar mes turime atiduoti agentams pusę prenumeratos. Taigi ar negalime tuos pačius pinigus, kurie eina agentams, pasilikti sau?

Dabar vasara, visas veikimas sumažėja, tai tie laišukai kaip tik ir bus įrankis platinimui "Kovos".

Reikalaukite "Prenumeratos laišku", o gavę juos — parduavėkite žmonėms. Tegul veikia darbo spēka, o ne kapitalas.

Jeigu bent trečia dalis sąjungiečių parduotų po vieną "Prenumeratos laišku", tai nereiktų aukauti nė tai kvailai bylai, nė Preso Fondui.

Darbas čion gana lengvas. Tik reikia noro ir drąsumo.

Juo toliau į mišką, tuo daugiau medžių. Juo giliau į liaudį, tuo daugiau musų draugų.

Juo daugiau išsiplatinas "Kova", tuo daugiau bus susipratusių darbininkų, o daugiau susipratusių — mažiau išnaudojimo.

Stokime vyrs į vyrą, o atlikime milžinišką darbą!

"Kovos" Administracija.

KĄ SOCIALISTAS KONGRESMANAS GALETŲ PADARYTI

Socialist Party Nacionalis Pild. Komitetas pastarajame savo suvažiavime Chicagoj tarp daugelio kitų dalykų nusprendė, kad partija turi visomis spēkomis darbuotis, kad šio rudens rinkimuose pravedus kongresan juodaugiausiai socialistų atstovų. Minėtas komitetas pažymėjo, kad, pagal skaitlių socialistų balsų pernai (1,000,000), kongrese turėtų būti bent keliolika socialistų atstovų. Bet del netikusios rinkimų sistemos mes dar neturime kongrese nė vieno savo draugo. Bet, kol neturime savo atstovų kongrese, tol mes nė ką tegalime padaryti ir pagerinimui rinkimų sistemos. Yra nurodymų, kad ateinantieji kongresiniai rinkimai bus socialistams daug pasėkmingesni už visus ligšiol buvusius. Bet, kad laimėjus rinkimuose, turime su pasiiventimu varyti agitaciją pirmų rinkimų. Tai yra didi musų pareiga ir labai patogus laikas tokiam darbu. Nesigailekime savo truso ir cento, jeigu darbininkų reikalai mums arti prie širdies. Keli musų veiklūs draugai, išrinkti kongreso atstovais, gali padaryti vienais metais daugiau naudos socialismui ir darbininkų klesai, negu šiaip jau darbuodamiesi ir agituodami dešimtį metų.

Industrialistai, anarchistai ir kiti tiesioginės veikmės šalininkai visaip nekinama musų politiską rinkiminę agitaciją, vadina politikavimu, balsų gaudymu ir tt. Savo karštinėje jie nemato jokios darbininkams naudos iš politiskojo veikimo ir skaito tai bereikalingu spēkų eikvojimu. Su jais tame klausime ginčytis tebutų tiek naudos, kiek iš nešimo rėčiu vandens. Ir sekančiose šio straipsniuko eilėse ne jiems, bet atviro proto ir norintiems mąstyti darbininkams nurodome, kokiais keliais gali būti darbininkų klesai naudinga turėti savo atstovus kongrese ir ką gero socialistas kongresmanas gali darbininkams nuveikti.

Socialistas kongresmanas tuojaus galėtų, anot Lucien Saint, pakelti kongrese klausimą, kaip panaikinti biednystę ir skurdą šioj turtingoj šalyj. Jis galėtų priversti kongresą paimti apsvartymui tą klausimą.

Jis galėtų įnešti rezoliuciją, reikalaujančią, kad būtų įsteigta nuolatinė komisija, kuri rūpintųsi nedatekiaus ir skurdo panaikinimui.

Jis galėtų neatlaidžiai reikalauti, kad atstovų buto Taisyklių Komitetas išklaustų jo poziciją.

Jo argumentus prieš tą komitetą atkartotų tukstantai laikraščių ir žurnalų.

Jeigu kiti 434 atstovai mėgintų jį pašiepti, jis galėtų paskleisti po visą šalį peticijas, užstodamas savo rezoliuciją ir rinkdamas jai pritariančius balsus.

Jis galėtų priversti Taisyklių Komitetą atvirai išsireikšti, ar jis paremia ar atmeta jo propoziciją.

Jis galėtų pertraukti kalbą kiekvienam žymiam atstovui klausimais, į kuriuos atsakydamas tas atstovas būtų priverstas atvirai išsireikšti, ar jis nori, kad skurdas būtų panaikintas arba ar jis tiki, kad tai yra galimas daiktas.

Jis galėtų plačiai spaudoje paskelbti buržuazijos partijų atstovų išsiskolinėjimus, o ir savo nuomonės, kas del skurdo panaikinimo ir kas del drauginių skurdo pasekmių.

Jis galėtų paduoti įnesimą, kad būtų paskirta tam tikros komisijos iš ekonomistų ir mokslininkų, kurios paduotų tinkamiausius budus panaikinimui skurdo, kaipo visuomeninio pikto; jis galėtų, savo argumentus statydamas kongrese, taip gy-

vai ir taip žmogiškai ir vaizdingai perstatyti kudikių skurdą, vergiją ir be laiko mirtį šioj šalyje ir darbininkų kenčiamas neteisības, kad jo argumentus atspaudintų daugybė Amerikos ir Europos pačios buržuazijos laikraščių.

Jis galėtų pasiųsti atvirą laišku Sąvienių Valstijų prezidentui, kiekvienos politiskos partijos Nacionalio Komiteto pirminkui ir kiekvienos partijos vadovams kongrese, išsiskurdamas juos, kad atsakytų: 1) Ar jie tiki, kad šios gentkartės amžiuje galima panaikinti skurdą ar ne; 2) Ar jie geidžia skurdo panaikinimo; ir 3) Kokius įstatymus ir valdiškus žingsnius jie mano daryti, kad panaikinus skurdą.

Paskui jis galėtų atkreipti žmonių atidą į jų atsakymus ar į jų tylėjimą, ir paprašyti, kad žmoniės raštų laiškus savo atstovams kongrese ir prezidentui ir jo kabinetui, reikalaudami, kad kas-nors tikra budavojancija būtų tuojaus daroma panaikinimui skurdo.

Jis kasdien galėtų priversti atstovus išgirsti jo argumentus ar mintis, paliečiančius skurdo klausimą.

Kelios savaitės jo šitokio veikimo priverstų buržuaziskų partijų vadovus laikyti konferencijas apkalbėjimui skurdo klausimu.

Jis galėtų priversti juos padaryti jų partijų platformose tam tikrus žadėjimus, palytinti skurdo klausimą, nes tie vadovai pasibijotų fermerių organizacijų, darbo unių ir abelnai visų pažangiųjų piliečių neapykantos.

Trumpai sakant, jis galėtų paleisti veikmėn didžiausias moraliskās spēkas, kokios kada buvo veikmėje Amerikoje, ir padaryti iš jų puikią kovos mašiną, kad priverstus valdininkus ir atstovus paklaustų žmonių reikalavimų.

Vienas pasiiventęs socialistas kongresmanas galėtų įdėti, taip sakant, naują sielą į skurdžių kovą.

A. K. Digrys.

Saulė teka saulė leidžias...

(Liuosas vertimas iš M. Gorkio.)
Saulė teka, saulė leidžias,
o kalėjime naktis,
ir sargai apka!tą langą
dieną-naktį saugo vis.

Jūs saugokit kiek tik norit; aš išbėgti negaliu,
nors aš trokštu gauti laisvės,
bet čionai kalėt turiu.

Ei jūs, panciai geležiniai,
jūs be gailėsčio sargai,
negalite jus sudaužyti
ir prasideda vargai.

Nebeklaidžioti, kaip pirma,
tamsią naktį po miškus,
aš kaijėime prazušiu,
et, gyvenimas sunkus!

Juodas varne, juodas varne,
ko sukies ties manim?
Gal tu mano mirtį jauti?
Nenugązdysi mirtim!

Vaidilos Ainis.

("Vilnis")

A. D. FEDERACIJA NERIA-MIA COLO. STRAIKO.

"Naujienos" pažymi šį idomų faktą — kad Amerikos Darbo Federacijos valdyba nieko nedaro pagelbėjimui Colorado straikerių.

Vienok Federacijos valdybos tylėjimas šiame didžiai svarbiame darbininkams momente pasirodys ne toks jau stebėtinas, jeigu atminsime, kad Federacijos prezidentas Gompers ir keli kiti augštesnieji vadovai priguli tame pačiame su Rockefelleriu Tautiniam Piliečių Sąryšiu, susidedančiame iš kapitalistų ir jų ištikimų tarnų.

Socializmas ir jojo priešai

PARASĖ ALFA.

Tik imtynėms pasidėkavojeant, žmonija progresuoja. Nuo seniausiu laikų, apie kuriuos skaitome legendose, padavimuose ir istorijose, visuomet tarp žmonių buvo nuomonių skirtingumas, kurios, pasidalinusios į dvi ar daugiau priešingų pusių, — traukė priekin progrome užbrėžtas teorijas, o kartais net filosofiją. Vieną kokią filosofiją iškart gaudavo daugiau pasekėjų, jos platinotų; sparciai išskildavo. Ilgainiui pasirodydavo, kad tai nebuvo pergudriaišiai sutvarkyta nė atsakančiais apmąstyta; kad ji yra persilpana, nes neišlaiko kritikos, ir toji filosofija nuo augštai iškilusio minties ir logikos sosto nerdavo žemyn, užmiršties jurėn. Jos vietą užimdavo jauna, jau daug logiškesnė, daug pamatingesnė ir progresivesnė filosofija. Žmonija, priimdama šią naują filosofiją, pakla vienu laiptu augštytyn. Reiškia, lieka tobulesnė ir pažangesnė.

Vieni tikėjimai be pasigailėjimo išnykdavo, kiti, jau pažangesni ir logiškesni, užimdavo pirmųjų vietas. Dar šiandien teberiošo Graikijos ir garsiosios Romos žinyčių griuvėsiai, kuriuose jie garbino savuosius dievus ir aukas jiems degindavo. Senovėje graikai kas ketveri metai susirinkdavo ties Olympios kalnu, ant kurio dievai gyvenė ir visokiais žaidimais ir pasilinksminimais stengėsi pagerbti ir palinksinti savuosius dievus. Romos gyventojai irgi nuo to nepasiliko. Jie įtaisė iškilmingas žinyčias bei dievnamius, iš kurių stambeldiškas tikėjimas liejosi. Lietuviai irgi nepasiliko nuo kitų senovinių tautų. Jie turėjo savo tikėjimą, kurio dručiai laikėsi. Perunas arba Perunas, vyriausias lietuvių dievaitis, anot musų bočių nuomonės, viską galėjęs padaryti. Jo dieviška galybė tvėrė gyvybę ir naikino ją. Jis griausmu bardavęs žmones, zaibu grąšindavęs, o nepaklusniusius akmeninėmis kanuolėmis bausdavęs. Anot tulų padavimų, nors Perunas ir nebuvęs rustus dievas, vienok reikalavęs nuo žmonių, nuo jį jį tikinčių lietuvių, sau aukų. Išsisaikojęs, sukrypęs, įvėjus senukas-žuolas buvo Perkunui pašvėstas. O-gi Patrimpas, Pykuolis, Patalas, — vis tai buvo lietuvių dievai, į kuriuos jie tikėjo, aukas jiems degindavo ir sielvartoje susiraminio pas juos jieskodavo.

Garsi Romovos, Vilniaus ir Betygalos žinyčios vis pasakomums, kaip tvirtai ir giliai tikėjai lietuvių ir savuosius dievus; su koku pasiiventimu atlikinėjo tikėjimiskās apeigas; kaip iškilmingai giedodavo vaidelytės sutartines religiskų apeigų laike.

Seneliai lietuvių, senukės-moterėlės, kartu jaunikaiciai ir mergaitės, vis eidavo į žinyčias, į tas vyriausias tikėjimo įstaigas, jeib per žynių ir kitų dvasiskų lupas pakabėti su dievais; jeib burtininkai išburty laimes ir nelaimes. Nuskraustieji čia surasdavo užtarimą; nulidusieji — suraminimą, abejojantieji — pastiprinimą ir tikėjime sutvirtinimą. Žodžiu, žinyčia tai buvo vienatinė įstaiga, iš kurios išminties srovė liejosi.

Bėga laikas. Keičiasi žmonių nuomonės. Nusėnė dalykai ir mintys grimzda užmirštin. Kai vienam amžiui tiko, tas kitam visai nedera. Taip ir su tais tikėjimais. Nežiurint jų šventumo, nežiurint, kaip giliai buvo įleidyse saviasis šaknis žmonių širdyse, atėjo laikas, — išnyko jie. Jų vietas užėmė pažangesnės ir ne taip primitivės religijos. Šiandien apie juos tik istorijose teškaitome.

O gal nauji tikėjimai buvo

greitai žmonių priimami? Nu, dota netik laikraštija, bet estrados ir bažnyčių sakyklos. Dabar buvo vienas išėjimas iš šių ginčų sukuriu: arba pripazinti darwinizmą, kuris iš pačių pamatų priešinasi biblijai, o podraug ir tikėjimams, ar sukritikuoti ir atmeti jį, kaipo be papėdės spēliojim.

1860-tuose metuose vienoj subatoje buvo Britiskos Draugijos mokslininkų susirinkimas. Vyskupas Wilberforce nusprendė šiame susirinkime prieš mokslininkus į dulkes sumuštį Darwino mokslą ir jo išdirbtą teoriją. Jis kalbėjo pusę valandos. Jo prakalba buvo faktiska ir tapo istorijon įrašyta. Kuomet viskas pasibaigė, tada atstotojo prieš susirinkusius mokslininkus ir Darwino teorijos užtarytojas, Huxley, tiesus, išbalęs vyras, kuris vyskupo argumentus į dulkes sumušė.

Pamatuota Darwino teorija išliko nesukritikuota. Stambiausieji pasaulio mokslininkai ją galutinai priėmė. Galop ir kunigijos dalis pamatė, kad negalės atsilaikyti prieš naują minties srovę, — priėmė darwinizmą. Dabar Anglijos ir kitų augštai kulturoje pakilusių šalių kunigai ir kiti tikėjimų galvos priparodinė, kad Darwino teorijos nesipriešina biblijai ir Dievo buvimui.

Lietuvių pusiaucivilizuoti kunigai ir jų pasekėjai dar šiandien įsispyrė tvirtina, kad Darwino teorija — muilo burbulas. Praeis dar keletas metų, o ir musų kunigėliai turės priimti ir nesipriešinti tai mokslo teorijai, kuri turi tvirtą pamatą. Tada ir darwinizmas jiems nebus jau toks baisias.

Tokia tai kova siautė devynioliktoje šimtmeityje už naujas, prakilnias ir moksliškās bandymais pamatuotas teorijas. Beveik kartu su darwinizmu išliko ir moksliškojo socializmo teorija-filosofija. Šią naują filosofiją ne tik kunigija, bet ir pramonininkai ir vaizbunai labai šalta ir kritiskai sutiko. Socialistiskos filosofijos tėvas Karolis Marksas, nerado vietos Vokietijoje. Jis dangėsi po visas Europos šalis ir taip, besikilnodamas iš vietos į vietą, — pabaigė savo gyvastį. Jojo suformuluota ir apreikšta socialė filosofija vis smarkiau ir smarkiau platinasi tarp žmonių. Jau šiandien ji turi net milijonus pasekėjų. Kiekvienoje šalyje socializmo armija platinasi ir tam platinimuisi nesimato galo. Tada sujudo-sukrato socializmo priešai, senos draugininės tvarkos šalininkai kritikuoti socializmą. Kaip visur, taip ir šiame atvėjyje ytin religijų atstovai nenori pasilikti užpakalyje. Visas savo spēkas ir gabumus sutraukia kruvon, jeib tik socializmą sukritikavus. Gaila žiūrėti į tą intelektualę kritikų armiją, kaip jį dirba nesavo darbą. Naiviškas jų pasistengimas sukritikuoti tai, kas yra nesukritikuojama; ką priėmė ne tik garsūs galvotojai, rašytojai, bet ir daugelis mokslininkų-gamtininkų. Nors trumpai čia ir pasistengsiu parparodymų, tada, pasitaręs su savo draugais, išleido knygą "Rųšių paėjimas". Tai buvo 1859 metais. Šioji knyga sukėlė tarp žmonių daugiau klėgėsio, daugiau nesąžiniškos kritikos, daugiau užsipuldinėjimų ant jos autoriaus ir paniekos, negu koks-nors kitas veikalas.

Šioje knygoje buvo pirmą kartą paskelbtas pasauliui naujas mokslas, butent, evolucija. Visi biblijos garbintojai, visi tikėjimų atstovai, o ypač Romos tikėjimo, keikė, pludo ir niekino Darwiną už tai, kam jis paskelbė naują ir nesumasmą mokslą. Darwinizmo pasmerkimui ir apgynimui buvo panau-

doti netik laikraštija, bet estrados ir bažnyčių sakyklos. Dabar buvo vienas išėjimas iš šių ginčų sukuriu: arba pripazinti darwinizmą, kuris iš pačių pamatų priešinasi biblijai, o podraug ir tikėjimams, ar sukritikuoti ir atmeti jį, kaipo be papėdės spēliojim.

1860-tuose metuose vienoj subatoje buvo Britiskos Draugijos mokslininkų susirinkimas. Vyskupas Wilberforce nusprendė šiame susirinkime prieš mokslininkus į dulkes sumuštį Darwino mokslą ir jo išdirbtą teoriją. Jis kalbėjo pusę valandos. Jo prakalba buvo faktiska ir tapo istorijon įrašyta. Kuomet viskas pasibaigė, tada atstotojo prieš susirinkusius mokslininkus ir Darwino teorijos užtarytojas, Huxley, tiesus, išbalęs vyras, kuris vyskupo argumentus į dulkes sumušė.

Pamatuota Darwino teorija išliko nesukritikuota. Stambiausieji pasaulio mokslininkai ją galutinai priėmė. Galop ir kunigijos dalis pamatė, kad negalės atsilaikyti prieš naują minties srovę, — priėmė darwinizmą. Dabar Anglijos ir kitų augštai kulturoje pakilusių šalių kunigai ir kiti tikėjimų galvos priparodinė, kad Darwino teorijos nesipriešina biblijai ir Dievo buvimui.

Lietuvių pusiaucivilizuoti kunigai ir jų pasekėjai dar šiandien įsispyrė tvirtina, kad Darwino teorija — muilo burbulas. Praeis dar keletas metų, o ir musų kunigėliai turės priimti ir nesipriešinti tai mokslo teorijai, kuri turi tvirtą pamatą. Tada ir darwinizmas jiems nebus jau toks baisias.

Tokia tai kova siautė devynioliktoje šimtmeityje už naujas, prakilnias ir moksliškās bandymais pamatuotas teorijas.

Beveik kartu su darwinizmu išliko ir moksliškojo socializmo teorija-filosofija. Šią naują filosofiją ne tik kunigija, bet ir pramonininkai ir vaizbunai labai šalta ir kritiskai sutiko. Socialistiskos filosofijos tėvas Karolis Marksas, nerado vietos Vokietijoje. Jis dangėsi po visas Europos šalis ir taip, besikilnodamas iš vietos į vietą, — pabaigė savo gyvastį. Jojo suformuluota ir apreikšta socialė filosofija vis smarkiau ir smarkiau platinasi tarp žmonių. Jau šiandien ji turi net milijonus pasekėjų. Kiekvienoje šalyje socializmo armija platinasi ir tam platinimuisi nesimato galo. Tada sujudo-sukrato socializmo priešai, senos draugininės tvarkos šalininkai kritikuoti socializmą. Kaip visur, taip ir šiame atvėjyje ytin religijų atstovai nenori pasilikti užpakalyje. Visas savo spēkas ir gabumus sutraukia kruvon, jeib tik socializmą sukritikavus. Gaila žiūrėti į tą intelektualę kritikų armiją, kaip jį dirba nesavo darbą. Naiviškas jų pasistengimas sukritikuoti tai, kas yra nesukritikuojama; ką priėmė ne tik garsūs galvotojai, rašytojai, bet ir daugelis mokslininkų-gamtininkų. Nors trumpai čia ir pasistengsiu parparodymų, tada, pasitaręs su savo draugais, išleido knygą "Rųšių paėjimas". Tai buvo 1859 metais. Šioji knyga sukėlė tarp žmonių daugiau klėgėsio, daugiau nesąžiniškos kritikos, daugiau užsipuldinėjimų ant jos autoriaus ir paniekos, negu koks-nors kitas veikalas.

Šioje knygoje buvo pirmą kartą paskelbtas pasauliui naujas mokslas, butent, evolucija. Visi biblijos garbintojai, visi tikėjimų atstovai, o ypač Romos tikėjimo, keikė, pludo ir niekino Darwiną už tai, kam jis paskelbė naują ir nesumasmą mokslą. Darwinizmo pasmerkimui ir apgynimui buvo panau-

doti netik laikraštija, bet estrados ir bažnyčių sakyklos. Dabar buvo vienas išėjimas iš šių ginčų sukuriu: arba pripazinti darwinizmą, kuris iš pačių pamatų priešinasi biblijai, o podraug ir tikėjimams, ar sukritikuoti ir atmeti jį, kaipo be papėdės spēliojim.

Jis net sako: "Socializmas yra dvigubas — filosofija ir masinis judėjimas. Pati filosofija guli ant dviejų fundamentalių doktrinų (mokinimų. Rd.) — 1. Determinizmo, tai yra, žmogus neturi liuosos valios; 2. Ateizmo, tai yra, Dievas yra tai neatmainomos gamtos teisės".

Sis socializmo kritikas p. Mueller'is kaip tik ir nepazįsta nē a, b, c, socializmo filosofijos pamatinių principų, ant kurių pats socializmas rymo.

Pirmon vieton tas socializmo filosofijos kritikas sako, kad socializmo filosofija remiasi determinizmu, kuris, esą, kitaip ir suprantamiau pasakius, reiškia tai, buk žmogus neturi "liuosos valios". Kas tai yra ta "liuosos valia" ir kaip ją reikia suprasti, — autorius to nepaaiškina. Jeigu šis determinizmas reikštų ekonomiską determinizmą, tai turio pridėti, jog jis visai nesiremia "liuosos žmogaus valia". (Ekonomiskų determinizmo kai-kurie Amerikos socialistų rašytojai vadina **materiali istorijos supratimą**. Red.) Ekonomiskų determinizmu socialistai tvirtina, jog kiekvieno žmogaus gerbuvis, jo šeimos laimė, žmonių tūkyba ir papročiai priklauso nuo ekonominių veiksnių ir aplinkybių. Šie ekonominiai veiksniai veikia ne tik ant žmonių, bet ir ant tautų. Pavyzdin, jei Suvienytos Valstijos nebutų atsakančiai stovėjusios ekonominiai ir finansiniai, būtų negalėjusios perkasti Panamos sąsmaugą ir sujungti Panamos kanalu Atlantiko ir ir Pacifiko vandenynus. Taji milžinišką darbą atliko tik tada, kada ekonomiskos aplinkybės tai daleido. Taip tai socializmo įsteigėjai ir socialistai suppranta ekonomiską determinizmą. Apie kokias ten "liuosos" žmogaus "valias" tegali kalbėti tik tokie socializmo filosofijos kritikai, kuriems stoka sveiko kritisko galvojimo.

Antru socializmo filosofijos pamatu p-nas Ulrich F. Mueller'is mato ateizmą-bedievybę. Čia tai jau pasirodė didžiausias socializmo filosofijos nežinojimas iš to kritiko pusės. Anot patarlės, jei dalyko nesupranti, tai tylėk, o filosofu liksi. Taip turėjo pasielgti ir p. Mueller'is. Primesdamas socializmui bedievybę, kurios socialistai nē savo programuose nē filosofijoje nemini, — pats save ant pajuos kos išstatė. Mueller'ui ir jo bendrams, matyt, socializmas ir laisvamanybė bei monistiška filosofija yra vienas ir tas pats daiktas. Mat, ėmė ir suvienijo socializmą su monizmu arba ugnį su vandeniu. (Monizmas tai yra moksliskos materializmas. Monizmas tvirtina, kad viskas pasulyje eina natūraliu keliu: kad kiekviena pasekmė paeina nuo tam tikros priežasties, kad kiekvienas pasulyje apsi-reiškimas turi savo priežastį. Tuo pačiu laiku monizmas griežtai atmeta kiekvieną tikėjimą į stebuklus ir stebuklingus bei viršgamtinius dalykus. Niekur monizmas nepripažįsta metafizikos, o visur pripažįsta tik fiziką; monizmas mokina, kad nesutraukomais ryšiais yra surišta medžiaga su energija. Kaip nezinome medžiagos atskiriam nuo energijos, taip nezinome energijos atskiriam nuo medžiagos. Red.)

Idant geriau suprastume socializmo filosofijos pamatus, čia ir paaiškinu, kad socializmo filosofija remiasi ne determinizmu ir ateizmu, bet ekonomiską determinizmu ir klesų kova.

Socialistai kaip literaturoje, taip ir savo programuose neniekina religijai. Socialistu gali buti kiekvienas tikintis ir doras vyras bei moteris. Kaip socialistai negriauna miestų ir fabriku, mokyklų ir prievarta nardo draugijinių įstaigų, taip lygiai jie negriauna religijų nē religiskų įstaigų. Socialistų tikslas ne naikinti bažnyčias, bet pakeisti šiandieninį draugijos surėdymą geresniu ir paliausuoti žmonių iš alginės vergijos. Tai visi socialistų norai, tai visi jų reikalavimai.

Teisybė, kartais socialistai ir smarkiai pakritikuoja religijų atstovus, o suprantama, daugiau-

siai tos kritikos tenka atžagareiviškiems Romos kunigams. Socialistai vien tik tada tai daro, kada visoki socializmo filosofijos "kritikai" ir visokių nesąmonių skleidėjai juos prie to priveda. Juk, daleiskime, jei koks ten kunigų tarnas kokiam ten kunigų laikraštapaiklyje prime-ta socializmui ateizmą, ar-gi socialistai gali tą "Dievo dovaną" prielankiai priimti? Ne, ir dar kartą ne! Čia vat ir susikerta socialistai su bažnyčių atstovais, o žmonės ir mano, buk socialistai netiki į Dievo buvimą, todėl ir kritikuoja tuos, kurie skelbia Dievo egzistavimą. Galop dar pabrėžiū, lai kunigai ne-uzkabinėja socialistų, lai jie liaujasi visokiais paskalais ir išmislais purvinę socialistus ir socialistiską filosofiją, — tada ir socialistai duos jiems šventą ramybę. Dabar, kuomet kunigija šaudu socialistus ir socializmaisiausiomis neteisybių kanuo-lėmis, tuomet socialistai faktais atsako į jų suvius. Kunigija tampa sumušta ir tada rėkia, skėteriojasi, buk socializmas bedie-viškas, buk socializmo programan yra dedamas ateizmas. Mat, vargšai, dar neismoko senelių priešodžio, — kas kardu kariauja, tas nuo kardo ir žu-va.

Toliau socializmo oponentas U. F. Mueller'is ragina dvasiską įsteigti antisocializmines mokyklas, kuriose būtų kritiskai išguldoma socializmo filosofija. Galiu užtikrinti visus socialistų priešus ir dvasiską, kad tokios mokyklos, kur mokytojas toki magisteriai ir socialistų kritikai, kaip p. Mueller'is, — nieko, absoliutiškai nieko nepakenks socialistiskam judėjimui. Visos neteisybės, visi paskalai, visos nepamatuotos kritikos, it muilo burbulai, išnyks, o teisybė, tyrasis pamatuotas mokslas visuomet gyvuos.

Geriausiu šio pasakymo liudytoju yra devynioliktas šimtmetis. Visi kunigai, arcivyskupai, vyskupai ir kitos jų didenybės visomis keturimomis priešinosi darwinizmui, persekiojo, niekino mokslininkus ir nepripažino evoliucijos, — vienok pergalė krito Darvino arba teisybės pusėn. Taip lygiai ir šis ekonominis judėjimas, socializmas, turi pergalėti, apveikti visus priešus, nes jis stovi ant nepajudinamo teisybės pamato. Socializmas nėra tai svajonė, tai ne utopija, bet ekonominio gyvenimo išsautka ir faktais paremta filosofija. Ji turės gyvenime įvykti, nes patįs žmonės, proletarų minia to reikalauja.

Tik paklauskite, ką Mueller'is toliau kalba apie socialistus. Jis juos peikia už tai, kam jie, girdi, neaiškina darbininkams socializmo filosofijos; kodėl jie, girdi, nesileidžia į šios filosofijos gilybes ir pilnai neaiškina žmonėms paties Markso filosofijos branduolio? Dabar, girdi, kiekvienas muilinės dėžutės kalbėtojas (soap box speaker) peikia šį surėdymą, erzina klausytojus, o apie filosofiją nē gu-gu.

Socialistai per tai neaiškina darbininkams žmonėms pačios filosofijos branduolio, nes, reikia pripažinti, kad žemo išsilavinimo darbininkai to aiškini-mo, tų filosofijos dėsnių ir nesuprastų. Antrą vertus, tyros filosofijos faktorius, dėsnius Marksas taikė ne darbininkams, bet inteligentijai, augstus mokslus išėjusiai žmonių luomai. Darbininkams gi reikia pirmųjų pirmiausiai išmanyti, kad draugijoj eina klesų kova tarp išnaudojamųjų ir išnaudojimų; kad socializmo užduotis — paimt didžiuosius pramonės-išdirbimo frantkus ir medžiagų šaltinius iš privatišku rankų ir paversti visuomenės savastimi, taip kad visi žmonės galėtų visu kuo bendrai naudotis. Žinoma, gerai buty, kad darbininkai galėtų ir daugiau įsigilinti į socializmo filosofiją,

bet tas nėra jau toks butinas jiems dalykas.

Galop, jei p. Mueller'is verčia socializmo skelbėjus aiškinti paprasties darbo žmonėms vien tik filosofams suprantamus filosofijos dėsnius, tai kodėl jau jis nereikalauja iš kunigų, idant jie aiškintų žmonėms nuo alfos iki omegas biblijoje išreiktas Kristaus idėjas? Juk jų tikslas yra teisingai daboti ir skelbti Kristaus mokslą; bet jie to nedaro. Dievam jie pavertė ir prekyvietę, Kristaus mokslą pardavinėja žmonėms už pinigus, o patįs pertekliuje gyvena. Vietoje artimo meilės, sėja tarp žmonių neapykantą, kelia riaušes ir platina tarp žmonių didžiųjų melą ir kitokias nesąmones. To tai p. Mueller'is nemato. Tas jam, mat, nesvarbu.

Dar socializmus p. Mueller'is primetė ir darwinizmą. Reikia tarti aciu už tokią puikią dovaną. Darwinizmas, kaip ir socializmas, vien teisybe tesiremia. Tuliems, matyt, labai sunku žiūrėti į tuos, kurie teisybės tesilaiko. Vienok darwinizmas taip skiriasi nuo socializmo, kaip diena nuo nakties, kaip ziema nuo vasaros. Tik didžiausias tamsunas tegali dėti kruvon tuodu skirtingu dalyku. Gerai, kad toks drąsuolis, socializmo "kritikas" neprimetė socialistams ir anarchizmo, ir nihilizmo, ir agnosticizmo ir galop, gilitinizmo ir dar daug-daug kitokių "izmų". Juk iš jo rašinėlio "Individualė pagelba išrišimui socialiu problemų" matyt, kad bile "izmas" tai ir socializmas.

Tai tiek nesąmonių p. Mueller'is savo piešinyje pripasakojo prieš socializmą. Katalikų kunigai skaito jas ir džiaugiasi, kad iš jų atsiranda tokių didvyrių, kurie taip šauniai moka socialistus "kritikuoti".

Socialistai, bekalbėdami apie tokius kunigų išsišokimus, kartais ir jiems primeta skaudų teisybės žodelį. Tas nepatvirtina socialistų bedieviškumo. Tai tik kova už geresnę draugijos tvarką. Kada socialistai laimės kovą, tada, be abejo, kunigai paduos jiems savo dešinę ir sakys, mes esame geriausi jusų draugai ir stovime už žmonių gerovę.

Dar žodelį tarsiu ir apie tuos lietuvių laikraščius, kurie neatiskiria balto nuo juodo. Ar tai dalyko nesuprasdami, ar tai žemus tikslus turėdami, maišo socialistus su visokiais padaužomis. "Draugui", be abejo, reikia pripažinti pirmenybę šioje srityje.

16 "Draugo" numeryje pastabų rašytojas štai ką rašo: "Mums praneša, kad Baltimore, Md., pradės eiti naujas laikraštis "Darbininkų Balsas". Busias tai organas I. W. W. "Draugo" skaitytojai prisimena, kas toji I. W. W. per organizaciją, taigi galima spėti ir gimstančio laikraščio pakraipą. Organizacijos tikslas tyrai socialistiskais — išgriauti iš pamatų visą tvarką, nevezint, ar darbininkai turi iš to naudą, ar ne. Tai atsiekti jie rengia įvairius visuotinus straikus, daržnai prieš norą dirbtuvėje esančių unijų". Sakyčiau, šių žodžių autorius tik vakar ant svieto užgimė, kad nieko nežino apie darbininkų organizacijas. Juk tik bemokslis tegali maišyti socialistus su I. W. W. Toliau gi sako, buk socialistai norj "išgriauti iš pamatų visą tvarką". O ironija, o nežinojimas, o absurdas! Juk socialistai nenori išgriauti tvarką, bet nori pataisyti, pagerinti tvarką. Ir kam reikia socialistus maišyti su industrialistais? Ir kam reikia skaidri socialistu idėja juodinti ir žeminti? Kokių gi tikslus jie nori atsiekti, taip neteisingai niekindami priešingos idėjos žmones? Juk tik tokie kunigai absurkantai kartais išveda socialistus iš pakantos ir priverčia juos tarti

aštresnį teisybės žodelį. Socialistai neturi nieko bendra su industrialistų taktika, tad kam-gi "Draugo" filosofai ir Kristaus mokslo išpažintojai taip skaudžiai pamelavo tvirtindami, kad socialistai ir industrialistai yra tie patįs gaivalai?

Ypač pastaruojū laiku daug yra kalbama apie socializmą anglų spaudoje. Nors ten daug prikaishoja socialistams bereikalingų ir nepamatuotų klaidų, tačiau pati socializmo filosofija vis randa daugiau ir daugiau pritarėjų, daugiau ir daugiau kareivių, kurie stoji į milijoninę darbininkų armiją ir kariauja už geresnę tvarką, žmoniškėsnj surėdymą, prieš privatišką savastį ir neapsakomą darbininkų išnaudojimą.

Viskas eina pirmyn. Visur evoliucija viešpatauja. Neaiškumai išsiaiškina. Tai vėl iškyla nauji klausimai, kurie sudreolina visą pasaulį. Geriausi pasaulio protautojai stengiasi ir juos išrišti. Siauru, aptemusiu ir klaidžiu takeliu per amžius žmonės ėjo priekin. Vieni tikėjimai griuvo, kiti išdygo senųjų vieton.

ienos moksliskos teorijos pasirodė klaidingomis, kitos užėmė klaidingųjų vietas. Politiskai-ekonomines sistemas keitėsi iš vergijos į feodalizmą; iš pastarojo perėjo į alginę vergiją, į kapitalizmo gadyne. Atėjo laikas ir šiai kapitalizmo gadynei išnykti. Išaugo socialistų judėjimas, kuris panaikins didžiosios privatiškos nuosavybės gadynę; jis žmonių sutvertą turtą paves patiems žmonėms darbininkams. Visi žmonės, be skirtumo, naudosis ir gerėsis tuo, ką jie pasidarys. Išnyks tada kudikių vergija. Nebus vietos baltomsioms vergėms. Gims nauja moralybė. Bažnyčios taps paliausotos nuo vaizbavimo. Skleis jos tada vien tyrą Kristaus mokslą: "Mylėk artimą savo, kaip pats save". "Nedaryk kitam to, ko nenori, kad tau būtų daroma". "Visuose daiktuose atsižvelgk į pabaigą ir kioje išvaizdoj reikės stoti prieš teisę, kuriam nieko nėra paslėpta; kuris dovanomis nėra permaldaujamas, nē išsiteisinimų neprima, bet, kaip teisingai yra, teis". Bet lai kunigai ir dabar neužmiršta kad ir šitų šventraščio žodžių:

"Tuomet daugiau svers turtų paniekimas, negu visi žemės gyventojų turtai". "Tuomet turės didelį įsitikėjimą vargšas ir nužemintas, o puikieji drebės".

Socialistai tad ir nori paniekinti turtuolių gadynę. Jie nori įsteigti tokią draugijinę tvarką, kuri visiems žmonėms suteiktų lygias teises naudotis gamtos, civilizacijos ir kultūros suteiktomis gėrybėmis. Siendien daug kas priešinas tam mokslui, ypač kunigai, kurie turėtų paniekinti turtinguosius ir kartu su socialistais skleisti altruizmo — artimo meilės — idėją, — jie priešinasi ir niekina socializmą. Ilgainiui iškriks toji priešų armija, ir, be jokios abejonės, socializmas įvyks. Ir mums, lietuviams, jau metas susipažinti su šia prakilnia idėja, su šia žmogiskiausia filosofija. Čia, nors siaurai ir kritiskai, skleidžiu į jus, gerbiamosios ir gerbiameji, šias kelias socialistiskias mintis.

Ilgainiui gal ir socializmas išnyks? Geresnė žmonijos tvarka užims jo vietą. Jau daug politiskų tvarkų mes išaugome, nėra abejonės, kad busiančios gentkartės neisaugtų ir socializmo. Tai ateities dalykas. Šiandien mums reikia kokiū nors budu gerinti darbininkų buvį. Kadangi geresnės minties ir plano tam dar niekas neišdirbo žmonių buvio pagerinimui, todėl socializmas pasiliko vienatintis tam darbu kelias.

NUO REDAKCIJOS.

Tas yra neabejotina, kad sekantis ekonominio draugijos surėdymo laipsnis turės buti socializmas. Nematome rimto pamato tvirtinimui, kad, sykj įvykęs, socializmas išnyktų. Socializmo dalykas tai yra teisingai sutvarkyti išdirbystę ir pramonę, taip kad kiekvienas žmogus gautų pilną savo darbo vertę. Taigi geresnė ekonominė draugijinė sistema, kaip socializmas, negalima sau įsivaizdinti. Pa-prastai kalbama apie kitą dar geresnį po socializmui surėdymą, todėl, jog manoma, buk socializmo gadyneje busianti suvaržyta laisvė. Šito, tačiau, nėra ko bijotis: kuomet ekonominiame draugijos gyvenime bus socializmas, tuomet šiaip jau gyvenime bus didžiausia laisvė filosofijoje, dailėje, literaturoje, moksle, tikyboje ir tt. Vienas žymus socialistas yra pasakęs: Ekonomiskos srityje bus socializmas, o žmonių dvasios srityje bus anarchizmas.

Sykj įsikuręs socializmas negrius, jeigu žmonija nepradės daryti šuolių atgal, o tam mes netikime.

MANO ATSIMINIMAI IS KATORGOS GYVENIMO

Suėjus į šėtrą visiems, buvo ankšta, nes šėtras buvo mažas; susikimšom vienas prie kito; reikėjo užimt visiems vietas ant žemės. Užėmus vietas ant žemės, kas kur pataikė, nebuvo ko pasiklot nē kuo užsiklot. Kuo kas buvo apsilvilkęs, taip ir reikėjo praleist naktį. Naktis šalta. Nuo upės Amuro putė šaltas vėjas, kuris pro šėtro apū-čiai skverbėsi vidun ir kaukė visokias balsais.

Kalinių gyvenimas čia visu kuo buvo dar sunkesnis. Aplink šėtrą stovi ir sergsti kareiviai, kurie trokšta kalinio kraujo, kad tik garsiai pradėtų kalbėt arba išdrįstų be daleidimo pasirodyt; mat, kareivis čia galės atsizymėt prieš savo vyriausybę; nušaus kalinį ir dar gaus nuo vyriausybės dovanų 3 rublius už kalinio gyvasties atėmimą.

Šėtra delei šalčio ir drėgnumo negalima užmgti. Išryto anksti sukėlė visus, liepė susirinkti į dešimtis; iš dešimties išsirinkti vieną dešimtininką. Dešimtininkams išdavė produktus visai dešimčiai visai dienai ir indus virt valgiui. Liepė rengtis toliau į kelionę. Dar reikėjo eit pėkštiesi iki darbo vietai 20 varstų ir neštis produktus ir indus. Tą 20 varstų reikėjo eit taiga, kur dar tik-ką buvo iškirsta linija vedimui ge-čezinklio ir šale linijos buvo padirbtas laikinis kelias. Per taigą minkšta žemė, ratais išva-zinėta, o medžių šaknys ir vietomis kelmai likę. Vaziuot tokiu keliu bloga, o pėkščiam dar blogiau. Mums reikėjo eit su retėžiais ant kojų, su savim baga-žą nēštis, ir dar daugiau ap-sunkino išduoti produktai ir indai. Išsidalinę tarp savęs nešėm su savim. Ėjom taiga iki darbo vietai; einant taiga, jau dabar mus nelinksmino grios gražumas: visi buvom paskendę savo juodose mintyse ir kiekvienas manėm, kaip čia reiks gyvent, kokios naujos kančios laukia mus.

Sibiro taiga neturi to gražumo, kaip Lietuvos miškas: kada įeini į Sibiro taigą, nematyt joje paukščių lakiojimo ir neišgirsi jokio jų čiulbėjimo. Nematyt joje nē žvėrių bėginėjant nē visokių gražių vabalėlių. Tik girdėt koks-ten šniokštimas, kaip banguojančios jurės, ir dar prisideda prie šniokštimo nesu-skaitomų milijonų moškų-muse-lių zvembimas. Nežinai, kur taiga prasideda nē kur baigiasi.

J. Kulikauskas.

(Da bus)

LIETUVA.

DELEI NEDARBO LAIKŲ AMERIKOJE.

Siaulėnų ir Radviliškio žmo-nės gauna iš Amerikos laisų, kuriuose seniau iškeliausieji iš-eiviai prašyte prašo, kad neduotų niekam pažįstamųjų jų adresu. Jie bijo, kad šiuo nedarbo laiku, atvažiuė naujai į Ameriką, tie jų pažįstamieji, darbo neturė-dami, neatsisėstų jiems ant sprando.

APVOGĖ.

Nuo važiuojančio į Liepoją Stepono Bučiaus, kaip skelbia "Golos Libavy", — Slavianiškio, Kauno gub., stotyje pavogta 1400 rublių. Tame apiplėšime in-tariami D. Simonis ir P. Stup-pas, kurių žandarai jau jiesko.

ISEIVYBĖ.

Kovo mėnesyje per Liepojos uostą iškeliauo į Ameriką 5,099 žmonės, iš jų 3,881 vyrų ir 1,218 moteris. Sugrįžo iš Ame-rikos 1,633 išeiviai.

KIBIRE PASKENDO.

Girpėtrių sodziuje, Panevėžio apskr., paskendo kibire valstie-čio Sidagio dviejų metų dukrelė.

GYVENTOJŲ SKAIČIUS KAUNO GUB.

Kauno gub. 1913 m. sausio 1 d. buvo skaitoma viso labo 1,774,006 gyventojų iš tų vyrų — 880,391; moterų — 893,615. Pagal tikybų buvo tiek: katalikų: vyrų — 634,416; moterų — 645,575; pravoslavų: vyrų — 35,413; moterų — 24,353; jėdinovercų: vyrų — 1,010; moterų — 1129; sentikių: vyrų — 23,639; moterų — 24,890; armė-nų-grigorianų: vyrų — 6; mo-terų — 5; liuterių: vyrų — 22,983; moterų — 23,840; reformatų: vyrų — 6,022; moterų — 7,427; baptistų: vyrų—529; mo-terų — 690; metodistų: vyrų — 129; moterų — 126; mariavitų: vyrų — 54; moterų — 66; žy-dų: vyrų — 155,150; moterų — 165,634; karaimų: vyrų — 132; moterų — 117 ir magometų: vyrų — 604; moterų — 590.

DAR 1909 M. PALAIKAS.

Siomis dienomis buvo Vilniaus teismo rumų teisiama Antanas Varnas, 39 metų amžiaus, neby-lis Kauno gub. valstietis, kalti-namas ginkluotame užpuolime ant Južintų (Zarasų aps.) monopoliaus. A. Varno byla užtai taip užsitęsė, kadangi nebuvo galima su juo, kaip su nebyliu, susiprasti. Tarpe kito k Varnui buvo užmetamas turėjimas maišo degtinei nešioti. A. Varnas pats prisipažino, kad dalyvavęs užpuolime vien verčiamas kitų ir bauginamas, kad jei nedaly-vautų, tai būtų jam gyvastis atimta. Maišą gi turėjęs duonai ir lašiniams dėti, o ne degtinei nešioti. A. Varną nuteisė 8 mė-nesiams kalėjimo.

Atsarginiai šaukiami. Vilniaus policmeisteris paskelbė, kad birž. 12, 13 ir 14 d. busi atsarginiai kareiviai šaukiami susirinkti į karo viršininko apskr. valdybą.

SUDEGĖ KEDAINIAI.

Naktį, iš 19 į 20 d. balandžio apie antrą valandą užsidegė Ke-dainiai. Kalba, kad gaisras kilo iš alinės, kurioj linksminosi girta kompanija. Iki 9-tai valan-dai negalima buvo surasti ugnagėsių, nes degė daugiausia žydėlių varguolių medinės grinčios.

12-ktoj valandoj dienos iš nau-jo vėl ėmė liepsnoti greta sutu-rėto gaisro medinės likusios grinčios. Per abu gaisrus išdegė dide-lė Kedainių dalis, daugiausia žydų gyvenamų butų (krautu-vių sudegė nedaug).

Be Kedainių gaisrininkų ge-sinti gaisrą pribuvo ir grafas Totlebenas su ugnį gesinamąją švirksta ir grafas Zabiela iš Apatakių.

RUSIJA IR AMERIKA
Vienatinė tiesioginė linija tarp
RUSIJOS IR CANADOS.

Reguliariška 10 dienų kelionė.
Greičiausi, puikiais ir didžiausi
dvim šriubais varomi pasažieriniai
laivai tarp Liepojaus ir New Yorko
ir iš New Yorko į Rotterdamą ir
Liepoją. Prekės prieinamos. Atsi-
lankykite pas:
A. E. JOHNSON & Co.
Gen. Pass. Agents,
37 Broadway, New York, N.Y.

PIRKIT GVARANTUOTA PIJANA.

Tokį, ką dvigubai gvarantuoti Wellington pijanai.

Su gerai nustatytais balsais ir
ilgai laiko. The Cable Compa-
ny, didžiausia pasaulyje išdir-
bėja pijanų ir taip vadinamų
"Inner-Player" pijanų, juos pa-
dirba ir ant rašto užgvarantu-
ja kiekvieną. Męs taip pat iš-
duodame gvarantavimą su kiek-
vienu Wellington pijanu.
Jų kaina labai prieinama ir parduodami ant labai
lengvų mėnesinių išmokescių.
THE PATTON PIANO COMPANY,
718 N. BROAD ST., PHILADELPHIA, PA.

GRAND RAPIDS, MICH.
J. Dementis, 25 W. Leonard St.
JERSEY CITY, N. J.
A. A. Reklaitis, 234 Wayne St.
Montello, Mass.
Kl. J. Navickas, 31 Ames St.

BALTIMORE, MD.
P. Glaveckas, 873 Hollins St.

GRAND RAPIDS, MICH.
P. Kausius, 25 W. Leonard St.

GRAND RAPIDS, MICH.
J. Stankus, 1063 W. Bridge St.

I. Rosenbaum,

SENIAUSIA
Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivu
išmaino pinigus ir išsiūnčia po gvarancija į visas ša-
lis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai

Agentūra geležinkelių tikietų.
Parduodame geležinkelių tikietus į visus miestus Jungtinių Valstijų.
605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

"KOVOS"

ADMINISTRACIJOJ
galima tuojau užsirenu-
meruoti šiuos žemiau su-
rašytus lietuvių laikraš-
čius. Juk beveik visi są-
jungiečiai, apart "Kov-
vos", skaito da ir kitus
laikraščius, todėl užsisa-
kykit juos per "Kovos"
Administraciją, tuomet
Sąjungai bus pelnas, o
jūs gausite tą ko norite.
Verta užsakyti šiuos
laikraščius:

"RANKPELNIS"
Dvisavaitinis
Kaina metams \$1.50
Išėina Skotijoj.

"LAISVĖ"
Du syk į savaitę
Kaina metams \$2.00
Išėina S. Boston, Mass.

"PIRMYN"
Savaitinis
Kaina metams \$1.50
Išėina Baltimore, Md.

"KELEIVIS"
Savaitnis
Kaina metams \$1.50
Išėina S. Boston, Mass.

"NAUJIENOS"
Savaitinis
Kaina metams \$1.50
Išėina Chicago, Ill.

"DILGĖLĖS"
Dvisavaitinis
Kaina metams \$1.00
Išėina Pittsburgh, Pa.

"LIETUVIŲ ŽURNALAS"
Mėnesinis
Kaina metams \$1.00
Išėina Chicago, Ill.

Taigi ar sau ar savo
draugams užrašysit mi-
nėtus laikraščius, užsa-
kymus visuomet siųskite

"KOVAI",
1815 E. Moyamensing Av.
PHILADELPHIA, PA.

Išsisiųzdink šiandien, tiktai VIENAS doleris.

Kiekviename lietuviškame name privalo rasti Edmundo Steponaitis raštų kniga. Steponaitis buvo vienas iš pirmųjų mūsų jaunųjų rašytojų, kurie duoda mums pradžią grynios literatūros sričiai, kurių visų pirmiausias tikslas jau nebevien žadinimas tautos, visuomenės sąmonės, bet ir gavinimas, tvėrimas pačios dailiosios mūsų raštijos.

Taigi dailiu poezijos ir prozos rinkinį galima gauti tiktai už \$1.00 pas
A. I. STEPONAITIS
184 Atkins ave., Brooklyn, N. Y.

Šio laikraščio ir visuose kituose knygynuose ir krautuvėse Reikalaukite visur.

Reikalaujama agentų kiekvienoje Lietuvos apgyventoje vietoje. Uždarbis geras. Klauskite apie sąlygas.

Naujienos už 25c.

"NAUJIENOS" yra naujiausia, geriausia lietuvių laikraščiu. "Naujienose" talpinasi naujiausias žinios ir geriausiai parašyti straipsniai. "Naujienos" yra nauji laikraščiai, jos daug kuom skiriasi nuo kitų. Jaigi nori jas pamatyti ir pasiskaityti, kad persitikrintum kaip jos išrodė ir kas jose rašoma, tai prisiųsk 25c (kvoterį) idejės į konvertą, o gausi "Naujienas" per išstisus du mėnesius. Adresuok:

"NAUJIENOS"
1841 S. Halsted St., Chicago, Ill.

"KOVOS" AGENTAI.
CHICAGO ILL.
J. Jurgelionis, 1616 N. Wood St.

SCHENANDOAH, PA.
L. Jonekis, 895 W. Coal St.
ST. LOUIS, MO.
R. Gzell, National University.

WALLINGROD, CONN.
V. T. Jokymas, 71 William St.

GARDNER, MASS.
D. J. Klinga, 49 Limerick St.

PHILADELPHIA, PA.
V. Patalavičius, 324 N. 2nd St.

MERIDEN, CONN.
A. Žilinskas.

BROCKTON, MASS.
J. Ustupas, 303 N. Main St.

SPRINGFIELD, ILL.
SCRANTON, PA.
S. P. Sonas, 1527 Ross Av.

SCRANTON, PA.
J. Petrikis, 1540 Ross Av.

WORCESTER, MASS.
P. Dedinas, 5 Diamond St.

BROOKLYN, N. Y.
J. Digrys, 252 Berry St.

RACINE, WIS.
P. Vicinas, 1230 Michigan St.

DORRISVILLE, ILL.
A. Lietuvninkas, P. O. Box 135.

ROCHESTER, N. Y.
J. Stančikas, 89 Joiner St.

BENLD, ILL.
G. J. Guzevich, P. O. Box 155.

BALTIMORE, MD.
K. J. Geležė, 113 Scott St.

PITTSBURGH, PA.
"Dilgėlės", 2400 - 5th Av.

Rusija pralenkia Amerika.

Ne liuosybėje, bet išdirbime Vodka, skanus rusiškas tautiškas gėrimas, yra žinomas savo cystumu ir puikumu, nes jis atydziai išdirbtas ir savyje prilaiko vien sveikas grūdų išsunka. Męs užlaikome Vodka importuotą ir Vodka čionai išdirbta.

Męs išdirbame Vodka iš cystų grūdų ir tokiais pat aparatais ir budu, kaip kad išdirba Rusijos valdžia.

Ačiu mūsų veiklumui męs parduodame už labai nužemintą prekę. Jūs galite gauti Vodka importuotos ir Vodka čionai išdirbtos, taipgi geriausios Amerikoniškos ir importuotos degtinės, vynų ir saldiųjų gėrimų. Alus bonkutėmis ir backomis.

J. CARTUN
401-3-5 SOUTH STREET, PHILADELPHIA, PA.

"PIRMYN"

SAVAITINIS LAIKRAŠTIS.

Jei norite aiškiai suprasti darbininkų klesos gyvenimo ir judėjimo reikalus; jei norite sekti šios šalies politiką ir turėti žinių iš viso pasaulio kraštų; jei norite apsispažinti su visuomenės ir gamtos mokslų klausimais, - tai užsirašykite laikraštį "PIRMYN".

Prenumerata metams: - Suvienijotose Valstijose \$1.50
Užsieniuose \$2.00

"PIRMYN"

748 W. Lexington st., Baltimore, Md.

TRIMITAS

LAISVOS DVASIOS GIESMĖS IR DAINOS
SU GAIDOMIS.

Žodžiai įvairių mūsų žinomų poetų: Jovaro, Rčk., Sparnaičio, Smutkelio, Kalėdų Kaukės, Ažuolaičio, iš Gorkio, Žinginio, J. Mėmelės ir Šiaulėniško.

Kompozicija žinomo mūsų dainiaus-kompozitoriaus P. MIKO.

Trimitė yra sekančios dainos su gaidomis: Sukelkime kovą, Badaujančių giesmė, Mano laivas, Ankstybas paukštelis, Gedulių giesmė bei maršas, Darbininkų giesmė, Sveikinimas darbininkų, Kalinio daina, Internacionalas, Marselietė, Viltis, Varšavietė, Darbininkų Marselietė, Revolucionierių daina, Raudona vėliava ir Ant barikadų.

Trimitas - tai klasiška dainų knyga. Pirmutinė lietuvių kalboje tos rūšies knyga.

Trimitas privalo rasti kiekvieno lietuviu namė, kuriame randasi pijanas; taip sakant, kiekvienoj inteligentiškoj šeimynoj. Taipgi Trimitas privalo rasti kiekvieno dainininko choristo nuosavybėj, o ypač pas choro vedėją.

Kaina vieno egzempliorio apdaryta \$1.00, neapdaryta 75 centai.

Trimitas gaunama tik pas mus. Adresuokit:

"KOVA",

1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

Užsirašykite "Lietuvių Žurnalą"

Išėina kartą į mėnesį ir
Kaina metams tik \$1.00
"Lietuvių Žurnalas", yra
tai savo rūšies laikraštis
Jame nėra vietos polemikai ir korespondencijoms, telpa vien įvairių mokslo šakų ir beletristikos straipsneliai. Bet viena jo ypatybė - tai užklausimai ir atsakymai. Męs atsakysim į pasiūstus mums visus klausimus, nežiurint kas ir apie ką bus klausama. Tai yra ideališkas namų svečias. Adresuokite:
"Lietuvių Žurnalas", 1607 No. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Siuomi pranešame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. 15- leidimas No. 12-as SOCIALDEMOKRATŲ MOKSLO PAMATAI

Parašė K. Kautsky. Iš vokiečių kalbos
vertė P. Kovas. Pustl. 55, prekė 20c
Ši knygelė turėtų rasti kiekvienoj darbininko žmogaus grtelėj, ir
kiekviens interesojuantis socializmo klausimu, privalo būtinai
minėti knygelę nusipirkti ir perskaityti, nes tik tokias raštus
skaitydama darbininkas žmogus, gali gauti supratimą apie socializ-
mo mokslą ir pažinti dabartinę netikrąją išnaudojimo tvarką.
Reikalaujanti minėtus knygelės prisiųskite "Kovos" Adm.
20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuosimčiai.

Platinti "Kova"-pelnas

NEABEJOJAME, kad kiekvienas draugas,
prigulintis prie Lietuvių Socialistų Sąjungos, tos
vienintelės lietuvių darbininkų organizacijos Ame-
rikoje, kuri pasiskyrė sau už tikslą skeisti į skria-
džiamų darbininkų minią socializmo idėją ir nori koku nors
būdu prisidėti prie to prakilnaus, idėliško ir daug pasižen-
tino reikalaujančio darbo.
Skeisti socializmo idėją galima įvairiais budais. Bet
parankiausiai yra - platinant "K O V A". Dabar, kuomet

"K O V A" - drąsiai galima sakyti - pilnai atsako savo tikslui, butina pereiga kiekvieno sąjungiečio yra platinti ją.

Tam atsirado puiki proga. Pagal nutarimą P. K. to, "KOVOS" administracija išleido tam tikras Prenumeratos Kortas. Tos kortos parduodamos kiekviena po 25c. Bet platinimui pirkti reikia nemažiau kaip už \$1.00, o už tai gaunama penkis kortas. Tokiu būdu platintojas pelno 25 centus. Už vieną prenumeratos kortą "KOVA" siunčiama šėbias savaites.

Panašiai platina savo laikraščius ir kitų tautų cocijalistiškos organizacijos. Tai kodėl gi ir męs negalime panašiai daryti! Toks darbas atneš daug naudos Lietuvių Socialistų Sąjungai, mums patiems ir liaudžiai. Bandykim pasidarbuoti. Draugai! Nuosirdžiai kviečia Jus "KOVOS" administracija, vardan mūsų prakilnaus ir didelio darbo, tuojau užsakyti Prenumeratos Kortas ir progai pasitaikius, pardavinėti ir platinti "KOVA", o sykiu ir socializmo idėją.

"KOVA", 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.